

Nr 75.

Av herr Hage och herr Andersson, Lars, om viss ändring i förordningen angående understöd av skatteutjämningsmedel åt synnerligt skattetyngda kommuner.

Vid 1945 års riksdag väckte undertecknad Hage en motion, vari påyrkades »att riksdagen måtte göra den ändringen i Kungl. Maj:ts förordning angående understöd av skatteutjämningsmedel åt synnerligen skattetyngda kommuner, att utgifter, som uppstå inom en kommun på grund av kommunens beslut att giva kommunalt pensionstillskott utan fattigvårds karaktär åt personer, vilka äga uppbära pension eller invalidunderstöd men ändå befinnas vara i behov av fattigvård, skall i skatteutjämningshänseende betraktas på samma sätt som fattigvårdsutgifter».

Motivet, som i motionen (se motion I: 84/1945) anfördes för den påyrkade ändringen, var bl. a. en bestämmelse i förordningen om understöd av skatteutjämningsmedel åt synnerligt skattetyngda kommuner (2 § mom. 1 b), där det stadgas, att »de utgifter för kommunområdets kyrko-, folkskole-, fattigvårds- och barnavårdsväsen, för vilkas bestridande uttaxering beslutats under det löpande året, skola motsvara ett skattetryck av mer än 5 kronor 50 öre för 100 kronor beskattningsbar inkomst».

Motionären resonerade i här nämnda motion på det sättet, att han ansåg, att då *fattigvårdskostnaderna* fingo inräknas i här nämnda kostnader för bedömandet av resp. kommuns rätt till skatteutjämning, så borde även utgifterna för kommunala pensionstillägg här inräknas, eftersom dessa utgjorde utgifter av ungefärligen samma understödskaraktär som fattigvårdsutgifterna. Det påpekades även i detta sammanhang, att i sömliga kommuner understöddes folkpensionärer, som icke kunde leva på det ringa tillskottet till försörjningen från folkpensionen, på det sättet, att de erhöilo *fattigvård*. I andra kommuner däremot skedde denna ifyllnad i folkpensionen genom beviljande av *kommunalt pensionstillskott*. Där det skedde på det förra sättet, där ingick kostnaden härför i det utgiftsunderlag, som lades till grund för erhållande av skatteutjämning, under det att däremot i det andra fallet resp. kommuns havda utgifter för pensionstilläggen *icke* fingo inräknas i nämnda underlag.

Utskottet, som fann det i motionen anförda yrkandet »vara förtjänt av beaktande», påpekade emellertid, att 1935 års riksdag i skrivelse till Kungl. Maj:t anhållit om undersökning rörande frågan om sådan ändring av bestämmelserna om understöd av skatteutjämningsmedel, att vid beräkning av skattetrycket hänsyn toges till kommunernas utgifter för folkpensioneringen. Utskottet framhöll vidare, att spörsmålet om den kommunala skatte-

utjämningen varit föremål för utredning inom kommunalskatteberedningen, som under år 1943 avgivit betänkande rörande detta spörsmål (SOU 1943: 43). Vidare påpekades även av utskottet, att frågan om en reformerad folkpensionering då (1945) vore föremål för behandling inom socialvårds-kommittén. På grund härav ansåg sig utskottet icke kunna tillstyrka bifall till det i motionen framförda yrkandet. Motionen avslogs också av riksdagen.

Sedan här nämnda år (1945) ha emellertid nya förhållanden tillkommit, vilka enligt motionärernas uppfattning motivera en omprövning av hela denna fråga, huruvida kommuns utgifter för utgående folkpension böra inräknas bland de kommunala utgifter, vilka skola läggas till grund för skatteutjämning till resp. kommuner. En förbättrad folkpensionering har genomförts varjämte nya grunder fastställts för kommunernas bidrag till folkpensionen. Det är antagligt, att tillkomsten av nämnda folkpensioner kommer att innebära, att de utgifter, som kommunerna haft *dels* för fattigvårds utgående till folkpensionärerna, *dels* även till kommunala pensionstillskott, komma att i den form dessa tillskott nu utgå förminska eller alldeles försvinna. Däremot komma kommunerna att alltjämt få bära de kommunbidrag till folkpensionen, vilka bestämts skola utgå. Men därutöver tillkommer för kommun, som fattar beslut om särskilt kommunalt bostadstilläggs utgående, hela kostnaden för detta tillägg.

Om man då utgår från den i ovan nämnda motion nr 84 vid 1945 års riksdag framförda uppfattningen, att kommuns utgifter för folkpensioneringen lika väl som utgifterna för fattigvården böra inräknas bland de utgifter, vilka skola ligga till grund för erhållande av skatteutjämning — vilken uppfattning 1945 års bevillningsutskott ansåg »vara förtjänt av beaktande» — då anse motionärerna, att denna riktiga synpunkt nu, sedan folkpensionsreformen genomförts, bör resultera, helst omedelbart, i en reform, då det gäller här nämnda grunder för skatteutjämnings utgående. Och detta bör kunna motiveras icke minst därmed, att redan 1935 års riksdag — vilket här ovan omnämnts — i skrivelse till Kungl. Maj:t anhöll om undersökning rörande frågan om sådan ändring av bestämmelserna om understöd av skatteutjämningsmedel, att »vid beräkandet av skattetrycket hänsyn toges till kommunernas utgifter för folkpensioneringen».

Här bör främst i detta sammanhang kunna erinras därom, att den gamla bestämmelsen i 2 § mom. 1 b) i förordningen av den 16 december 1927 (nr 462) angående understöd av skatteutjämningsmedel åt synnerligen skattetyngda kommuner, alltjämt gäller jämte övriga stadganden i nämnda författning. Omnämnda paragraf stadgar bl. a. — som redan här förut omnämnts — »att de utgifter för kommunområdets kyrko-, folkskole-, fattigvårds- och barnavårdsväsen, för vilkas bestridande uttaxering beslutats under det löpande året, skola motsvara ett skattetryck av mera än fem kronor 50 öre för etthundra kronor beskattningsbar inkomst». Härutöver tillkommer slutligen ett uttalande av 1947 års riksdag att understöd skulle beredas

kommunerna enligt den principen, att »det beräknade skattetrycket icke i något fall skulle överstiga 14 kronor per skattekrona».

Motionärerna våga ej här göra något bestämt påstående angående effekten i skatteutjämningshänseende av att — som här förut omnämnts — kommunernas utgifter för fattigvård komma att högst avsevärt nedgå i samband med den nya folkpensionsreformens genomförande. Det är emellertid tänkbart, att detta kan leda därtill, att de samlade utgifterna för »kyrko-, folkskole-, fattigvårds- och barnavårdsväsen» inom en del kommuner, som förut erhållit skatteutjämnning, komma att nedgå på sådant sätt, att villkoret som i 2 § mom. 1 b) fastställts för erhållande av skatteutjämnning ej uppfylles, även om alltjämt *andra* bestämmelser, nämligen om den samlade uttaxeringens storlek, som finnas i författningen, komma att uppfyllas. Till detta resultat kan även medverka, att de nytillkomna barnbidragen förbättra ställningen för barnfamiljer, vilket också torde kunna i någon mån minska fattigvårdsutgifterna m. m. för en kommun.

Det som här anförts motiverar enligt vår uppfattning, att den utredning om grunderna för skatteutjämnningen, som begärdes redan av 1935 års riksdag, redan *nu* leder till ett resultat, så att nya grunder komma till, vilka anpassas med hänsyn till de nya bestämmelser, som nu gälla för folkpensioneringen m. m. Här borde den rimligaste och riktigaste linjen vara, att allt vad som en kommun får taga på sig i form av utgifter för folkpensionen (möjligen med undantag för utgifter, som ha sammanhang med beslut om *kommunala bostadstillägg*) borde få inräknas i den samlade utgiftssumma, som enligt 2 § mom. 1 b) skall i första hand ligga till grund för rätten för kommun att erhålla skatteutjämnning. Här kan — liksom framhölls i här förut omnämnda motion vid 1945 års riksdag — slås fast, att en kommuns utgifter för folkpensionen till sin motivering och sitt ursprung äro av samma slag som fattigvårdsutgifterna — de syfta bägge till att ur *sociala* utgångspunkter lämna understöd till medborgare, så att dessa skola kunna uppehålla en dräglig levnadsstandard.

Nu är det visserligen sant, att Kungl. Maj:t enligt gällande bestämmelser har en viss befogenhet att utdela skatteutjämningsmedel även till kommuner, som enligt ovanstående eventuellt skulle riskera att icke få några sådana. Men tillvaron av en sådan undantagsbestämmelse innebär likväl en alltför stor risk för resp. kommuner att icke få någon tilldelning.

Under hänvisning till vad här ovan anförts och då det är antagligt, att den skedda utredningen i skatteutjämningsfrågan alltjämt kommer att bli liggande under någon tid framåt, innan ett förslag framföres till riksdagen, hemställas härmed,

att riksdagen redan nu måtte besluta den ändringen i här ovan nämnda förordning angående understöd av skatteutjämningsmedel åt synnerligen skattetyngda kommuner,

att i 2 § mom. 1 b) även intages: kommuns utgifter till folkpensioneringen (möjligen med undantag för utgifter, som föranledas av kommuns beslut om utgående av *kommunalt hyresbidrag* till folkpensionärer),

eller — om detta icke kan bifallas — att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en skyndsamt utredning och framläggande av förslag till riksdagen i denna fråga.

Stockholm den 21 januari 1948.

Ernst Hage.

Lars E. Andersson.